Belgesel ve İnfografik Metin (Çok Modlu Metinler)

Çalışma Kâğıdı · 30 Soru · Kolaydan Zora

Ad Soyad _____ Sınıf / No _____ Tarih _____

KONU ÖZETİ

- **Belgesel:** Gerçek olayları, yerleri, kişileri, doğayı ya da kültürel değerleri belge niteliğinde aktaran film veya televizyon programıdır. Görüntü, ses, müzik, anlatıcı sesi ve tanık konuşmaları birlikte kullanılır.
- **Çok modlu metin:** Yazı, görüntü, ses, renk, hareket gibi birden fazla anlatım aracını bir arada kullanan ve birden fazla duyuya seslenen metindir. Belgesel, infografik, afiş ve sunumlar çok modlu metinlere örnektir.
- Belgesellerde **açık iletiler** doğrudan söylenir; **örtük iletiler** ise görüntü, müzik ve kurgu yoluyla sezdirilir. Belgeseller kültürel mirasın tanınmasını sağlayarak **kültürel farkındalık** oluşturur.
- **İnfografik** (bilgi + grafik): Bilginin görsellerle sunulmasıdır. Amacı karmaşık bilgiyi kısa sürede, ilgi çekici ve anlaşılır biçimde aktarmaktır. Metin, grafik, simge, resim, akış şeması ve çizelgelerden oluşabilir.
- İyi bir infografik; güvenilir kaynaklara dayanır ve kaynağını gösterir, bilgiyi sadeleştirir, az sözle çok şey anlatır, yazım ve noktalama kurallarına uyar, özgün bir tasarıma sahiptir.

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1 Aşağıdaki ifadelerin başına doğru ise **D**, yanlış ise **Y** yazınız.

( ) Belgesel, gerçek olay ve durumları belge niteliğinde aktaran bir yapımdır.
( ) İnfografikte bilgi yalnızca uzun paragraflarla verilir.
( ) Çok modlu metinler birden fazla duyuya seslenir.
( ) İnfografikte kullanılan bilgilerin kaynağı belirtilmelidir.

2 Gerçek olayları, yerleri ya da kültürel değerleri belge niteliğinde aktaran film veya televizyon programına ne ad verilir?

A) Dizi B) Reklam C) Tiyatro D) Belgesel E) Masal

3 "İnfografik" sözcüğü hangi iki sözcüğün birleşiminden oluşmuştur?

A) Bilgi ve grafik
B) Resim ve yazı
C) İnternet ve fotoğraf
D) Bilgisayar ve görsel
E) Harita ve tablo

4 Aşağıdaki boşlukları uygun kavramlarla doldurunuz.

a) Yazı, görüntü ve ses gibi birden fazla anlatım aracını birlikte kullanan metinlere ..... metin denir.

b) Bilginin görselle, kısa ve anlaşılır biçimde sunulduğu metinlere ..... denir.

c) Belgeselde doğrudan söylenmeyip görüntü ve müzikle sezdirilen iletilere ..... ileti denir.

5 Aşağıdaki infografiği inceleyiniz.

Bu ankete göre **hiç kitap okumayan** öğrenci sayısı kaçtır? İşlemi yazınız.

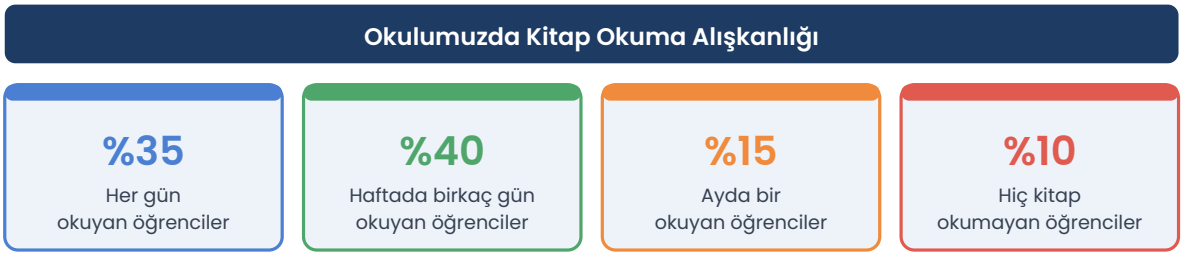

Kaynak: Okul kütüphane kulübü anketi · 400 öğrenci

6 Aşağıdakilerden hangisi infografikte kullanılan unsurlardan biri **değildir**?

A) Grafikler
B) Simge ve resimler
C) Akış şemaları
D) Kısa açıklama metinleri
E) Birkaç sayfa süren ayrıntılı paragraflar

7 "Kamera, sabahın ilk ışıklarında bir dağ köyünün sisli yamacını yavaşça tarıyor. Arka planda hafif bir kaval sesi duyuluyor. Anlatıcı, köyde yüzyıllardır sürdürülen el dokumacılığının artık yalnızca üç ustanın elinde yaşadığını söylüyor. Ardından yaşlı bir dokumacı kadın, tezgâhının başında gençlere seslenerek 'Bu ilmek bizim dilimizdir, unutulursa dilimiz susar.' diyor."

Bu belgesel bölümünde aşağıdaki anlatım araçlarından hangisi **kullanılmamıştır**?

A) Görüntü
B) Grafik ve sayısal tablo
C) Müzik
D) Anlatıcı sesi
E) Tanık konuşması

8 Aşağıdakilerden hangisi **çok modlu** bir metin değildir?

A) Görüntülü ve sesli bir belgesel
B) Resim ve yazının birlikte kullanıldığı bir afiş
C) Grafik ve simgelerle hazırlanmış bir infografik
D) Video ve müzik içeren bir sunum
E) Yalnızca yazıdan oluşan bir mektup

9 Bir infografiğin uzun bir yazıya göre iki üstünlüğünü yazınız.

10 Bir belgeselin kültürel farkındalık oluşturduğu aşağıdakilerin hangisinden anlaşılır?

A) İzleyicinin unutulmaya yüz tutmuş bir geleneği tanıyıp ona değer vermeye başlamasından
B) İzleyicinin belgeseli izlerken uyuklamasından
C) Belgeselin yalnızca yabancı dilde yayımlanmasından
D) Belgeselde hiç müzik kullanılmamasından
E) Belgeselin kısa sürmesinden

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 Aşağıdaki infografiğe göre **en az haftada birkaç gün** kitap okuyan öğrenci sayısını bulunuz.

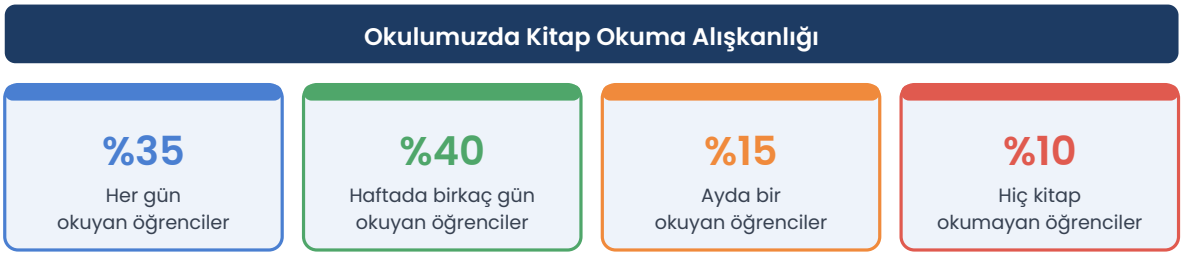

Kaynak: Okul kütüphane kulübü anketi · 400 öğrenci

12 "Kamera, sabahın ilk ışıklarında bir dağ köyünün sisli yamacını yavaşça tarıyor. Arka planda hafif bir kaval sesi duyuluyor. Anlatıcı, köyde yüzyıllardır sürdürülen el dokumacılığının artık yalnızca üç ustanın elinde yaşadığını söylüyor. Ardından yaşlı bir dokumacı kadın, tezgâhının başında gençlere seslenerek 'Bu ilmek bizim dilimizdir, unutulursa dilimiz susar.' diyor."
Bu belgesel bölümünün **örtük iletisi** aşağıdakilerden hangisidir?

A) Köyde üç dokuma ustası yaşamaktadır.
B) Kaval, dağ köylerinde çalınan bir çalgıdır.
C) Sabahları dağ köylerinde sis olur.
D) Geleneksel sanatlar yaşatılmazsa kültürün bir parçası da yok olur.
E) Dokuma tezgâhları ahşaptan yapılır.

13 Aşağıdaki infografiği inceleyiniz.
Duşta kullanılan su, toplam günlük kullanımın yüzde kaçıdır?

Toplam: 150 L · Örnek veriler, gerçek ölçüm değildir.

14 Bir infografik hazırlayan öğrencinin aşağıdakilerden hangisini yapması **yanlış** olur?

A) Bilgiyi güvenilir kaynaklardan toplamak
B) Kaynağını infografiğin altında belirtmek
C) Dikkat çekmek için doğrulanmamış sayılar kullanmak
D) Bilgiyi kısa ve anlaşılır cümlelerle vermek
E) Konuya uygun simge ve renkler seçmek

15 Bir infografik hazırlama sürecindeki adımlar aşağıda verilmiştir. Bu sıralamada "bilgiyi sadeleştirme" adımının neden "görsel tasarım"dan önce geldiğini açıklayınız.

16 Belgeselde müzik kullanılmasının amacı aşağıdakilerden hangisi olabilir?

A) Anlatılan konunun uyandırdığı duyguyu güçlendirmek
B) Bilgilerin doğruluğunu kanıtlamak
C) Belgeselin süresini kısaltmak
D) Anlatıcıya gerek bırakmamak
E) İzleyicinin görüntüleri görmesini engellemek

17 Aşağıdaki ifadelerin başına doğru ise **D**, yanlış ise **Y** yazınız.

( ) Belgeselde yalnızca açık iletiler bulunur.
( ) İnfografik, bilginin okunurluğunu artırmak için kullanılır.
( ) Bir belgesel, hikâye ya da gezi yazısı gibi başka türlere dönüştürülebilir.
( ) Çok modlu metinlerde görsel ve işitsel unsurlar birbirini destekler.

18 5. sorudaki kitap okuma infografiğine göre aşağıdakilerden hangisi **söylenemez**?

A) Ankete 400 öğrenci katılmıştır.
B) En büyük grubu haftada birkaç gün okuyanlar oluşturmaktadır.
C) Öğrencilerin yarısından fazlası hiç kitap okumamaktadır.
D) Her gün okuyanların oranı, ayda bir okuyanların oranından fazladır.
E) Bilginin kaynağı belirtilmiştir.

19 Aşağıdaki konulardan hangisi bir **infografikle** anlatılmaya en uygundur?

A) Bir şairin bir sonbahar akşamı yaşadığı hüzün
B) Türkiye'deki millî parkların sayısı, bölgelere dağılımı ve ziyaretçi sayıları
C) Bir romandaki iki karakterin iç çatışması
D) Bir yazarın çocukluk anılarındaki duygular
E) Bir hikâyedeki olay örgüsünün sürprizli sonu

20 Okulunuzda yapılacak bir "Geri Dönüşüm Haftası" için hazırlanacak infografikte yer alabilecek üç bilgi başlığı ve her biri için kullanılabilecek bir görsel unsur yazınız.

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 "Kamera, sabahın ilk ışıklarında bir dağ köyünün sisli yamacını yavaşça tarıyor. Arka planda hafif bir kaval sesi duyuluyor. Anlatıcı, köyde yüzyıllardır sürdürülen el dokumacılığının artık yalnızca üç ustanın elinde yaşadığını söylüyor. Ardından yaşlı bir dokumacı kadın, tezgâhının başında gençlere seslenerek 'Bu ilmek bizim dilimizdir, unutulursa dilimiz susar.' diyor."
Bu belgesel bölümüyle ilgili
I. Birden fazla duyuya seslenen çok modlu bir anlatım vardır.
II. Kültürel bir değerin yok olma tehlikesine dikkat çekilmiştir.
III. Bilgiler yalnızca sayısal grafiklerle sunulmuştur.
yargılarından hangileri doğrudur?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II D) I ve III E) II ve III

22 Kitap okuma infografiğindeki veriler aşağıdaki cümlelerden hangisiyle **doğru** olarak özetlenmiştir?

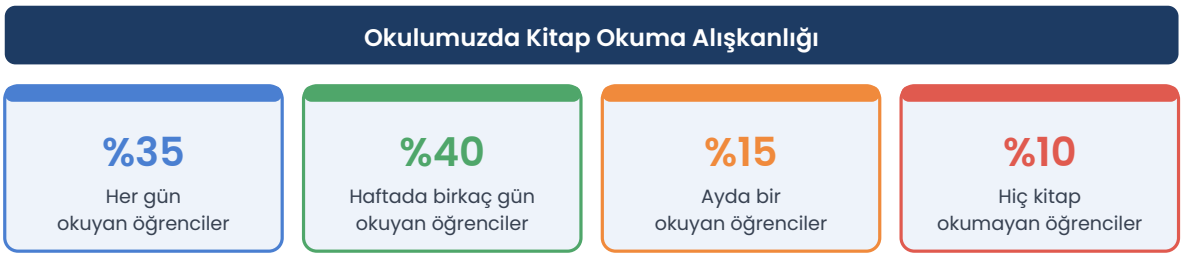

Kaynak: Okul kütüphane kulübü anketi · 400 öğrenci

A) Öğrencilerin %35'i hiç kitap okumamaktadır.
B) Öğrencilerin yarısı her gün kitap okumaktadır.
C) Ayda bir okuyanların sayısı 40'tır.
D) Hiç okumayanların sayısı her gün okuyanlardan fazladır.
E) Öğrencilerin %75'i en az haftada birkaç gün kitap okumaktadır.

23 Bir öğrenci, izlediği bir belgeseli infografiğe dönüştürürken belgeseldeki uzun anlatıcı konuşmalarını birkaç kısa başlığa, tarihleri de bir zaman şeridine dönüştürmüştür.
Öğrencinin bu tercihi, infografiğin hangi özelliğine uygundur?

A) Bilgiyi uzatarak ayrıntılandırma
B) Kişisel duyguları ön plana çıkarma
C) Bilginin kaynağını gizleme
D) Bilgiyi sadeleştirerek kısa sürede anlaşılır kılma
E) Kurmaca olaylar ekleyerek ilgi çekme

24 13. sorudaki su kullanımı infografiğine göre aşağıdakilerden hangisi **yanlıştır**?

A) En çok su duşta kullanılmaktadır.
B) Günlük toplam kullanım 150 litredir.
C) Çamaşırda kullanılan su, mutfakta kullanılanın iki katıdır.
D) Mutfakta kullanılan su, tuvalette kullanılandan fazladır.
E) İnfografikteki verilerin örnek olduğu belirtilmiştir.

25 **1. Metin:** Bir göl ekosistemini anlatan, su altı görüntüleri, anlatıcı sesi ve doğa sesleriyle hazırlanmış 40 dakikalık bir yapım
2. Metin: Aynı gölün derinliğini, balık türlerini ve kuş sayılarını simgeler ve kısa notlarla tek sayfada gösteren bir çalışma
Bu metinlerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Birincisi belgesel, ikincisi infografiktir; ikisi de çok modludur.
B) İkisi de yalnızca yazıdan oluşur.
C) Birincisi infografik, ikincisi belgeseldir.
D) İkisi de kurmaca metinlerdir.
E) Yalnızca ikincisi birden fazla anlatım aracı kullanır.

26 Bir belgeselde
I. anlatıcının "Bu köprü 1573'te yapılmıştır." demesi,
II. köprünün yıkık ayaklarının hüzünlü bir müzikle uzun uzun gösterilmesi,
III. bir tarihçinin köprünün mimarisini anlatması
durumlarından hangileri **örtük ileti** oluşturmaya yöneliktir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III D) II ve III E) I, II ve III

27 "İyi bir infografik, okura 'Bunu okumak zorundayım.' değil, 'Buna bakmak istiyorum.' dedirtir."
Bu sözle vurgulanan infografik özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

A) Uzun ve ayrıntılı olması
B) Yalnızca uzmanlara hitap etmesi
C) Kaynak göstermemesi
D) Bilgiyi karmaşıklaştırması
E) İlgi çekici ve görsel açıdan davetkâr olması

28 Aşağıdakilerden hangisi bir belgeseli **hikâyeye** dönüştüren öğrencinin yapması gereken değişikliklerden biridir?

A) Bütün bilgileri grafiklere dönüştürmek
B) Olayları tablo hâline getirmek
C) Belgeseldeki gerçek bilgileri kurmaca kişiler ve bir olay örgüsü içinde anlatmak
D) Yalnızca tarihleri sıralamak
E) Kaynakçayı genişletmek

29 "Kamera, sabahın ilk ışıklarında bir dağ köyünün sisli yamacını yavaşça tarıyor. Arka planda hafif bir kaval sesi duyuluyor. Anlatıcı, köyde yüzyıllardır sürdürülen el dokumacılığının artık yalnızca üç ustanın elinde yaşadığını söylüyor. Ardından yaşlı bir dokumacı kadın, tezgâhının başında gençlere seslenerek 'Bu ilmek bizim dilimizdir, unutulursa dilimiz susar.' diyor."
Bu parçadaki "Bu ilmek bizim dilimizdir, unutulursa dilimiz susar." sözüyle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Dokumacıların başka bir dil konuştuğu
B) Dokuma sanatının, bir topluluğun kimliğini ve kültürünü anlatan bir ifade aracı olduğu
C) Dokuma yaparken konuşmanın yasak olduğu
D) İlmeklerin harflere benzetilerek yazı yazıldığı
E) Gençlerin dokumacılıkla ilgilenmediği için susturulduğu

30 Yaşadığınız yöreye ait bir geleneği (düğün, bayram, el sanatı, yemek vb.) tanıtan bir infografik tasarlayınız. Başlığını, en az üç bilgi kartını ve kaynak satırını yazınız.

Takıldığın soruyu işaretle, konu özetine tekrar göz at. Başarılar!
Diğer konuların çalışma kâğıtları ve deneme sınavları: **maarifpdf.com.tr**